

1

An lengia directa

**En curs da
rumantsch surmiran
Codesch principal - schliazzajuns**

Lia Rumantscha

CODESCH PRINCIPAL – SCHLIAZIUNS

Lecziun 1

1. a) <i>Tudestga</i>	b) <i>Freising</i>	c) <i>architecta</i>	d) <i>Savognin</i>	e) <i>en aperitiv</i>
-----------------------	--------------------	----------------------	--------------------	-----------------------

5. (von a-f dieselbe Antwort, in zwei Varianten)

Possa preschentar la mia ameia Angela?

oder: *Ia sung Franco... possa preschentar la mia ameia Angela?*

22. a) *Anna stat a Graz.*

b) *Ella stat bagn / I vo bagn.*

c) *Ella tschertga ena matta.*

a) *Sabina Schmidt è ena matta au pair*

b) *Ella stat a Graz.*

c) *Ella ò 18 onns.*

d) *Ella stebgia sport e lungatgs.*

e) *Ella so engles, franzos e taliang.*

24. a) *Marc è en amei da Luzia.*

El è da Savognin, ma el stat a Salouf siva da seis onns.

El lavoura tar igl cumegn.

b) *Er Hilde è en'ameia da Luzia.*

Ella è Tudestga. Da Freising, manevol da München.

Ella lavoura an Svizra. Ella è architecta. Ella discorra bagn rumantsch.

Igl sies om è da lungatgs rumantsch.

c) *Francisca ò en pitschen problem. Ella tschertga ena matta au pair per igl sies fegl.*

d) *Anna canoscha ena matta austriaca da Linz. Ella ò nom Sabina.*

Ella stat a Graz e stebgia lungatgs e sport.

Lecziun 2

1. a) <i>clera/panign garnia</i>	b) <i>en toast / en suc d'oranschas</i>	c) <i>22.50</i>	d) <i>tgera</i>
----------------------------------	---	-----------------	-----------------

13. *2 bieras e dus traclos/sandwich*

2 aperitivs ed 1 glatsch

2 capuccinos e 2 cornets

2 espressos ed 1 biera

18. *Ossa giainsa. Lascha paer me.*

Angratzg fitg. Nous lessan paer.

Ia vign dalunga.

Quant fògl?

Angratzg fitg.

Pulit tger, tge manegias?

Mo, i vo.

20. *Ia vess gugent.*

Nous lessan paer.

Quant fògl? Quant costigl?

Ia vi vurdar.

Am displai.

Per plascheir.

I vo

- 21.** a) Allegra, tge vessas gugent?
b) Nous lessan paer.
c) Vez betg muneida, per plascheir?
- Ia vess gugent en café...
O na, am displai.*
- 22.** *Ia vess gugent ena biera sainza alcohol.*
Betg mengia freida.
Ia less magler ensatge, tge vez / Tge dattigl?
Ia pegl en panign garnia. Tge sorts vez?
Egn cun schambung cotg e cucumeras.
- Ea, gugent.
Angraztg fitg. Possa gist paer / paer dalunga.
Na, am displai.
Vo bagn uscheia.*

24. A-6 B-1 C-4 D-2 E-3 F-5

25.

- I.** *Oz è tgod. – Daniela e Carla von ad /an ustareia. I von betg davains, i stattan dafora.*
Carla vot /peglia ena biera pitschna ed en sandwich/traclo cun caschiel.
Daniela peglia er en sandwich/traclo e beva en suc d'oranschas cun en po glatsch.
- II.** *Las Grischunas ed igls Grischuns von gugent ad ustareia. – I dattan a tgertas. – I stattan gugent da/an cumpagneia. – I bevan café... I discorran er mintgatant ... – Chels tgi on prescha maglian da mezde en plat unic, per exaimpel: spaghetti, pizza, verdura, salata. – Chels tgi on taimp peglian...*

III.	a) <i>pitschen</i>	b) <i>bunmartgea</i>	c) <i>tgod</i>	d) <i>doltsch</i>	e) <i>sainza alkohol</i>
-------------	--------------------	----------------------	----------------	-------------------	--------------------------

Lecziun 3

1.	a) <i>singula</i>	b) <i>quieta</i>	c) <i>45</i>	d) <i>ò ples valeischs</i>
-----------	-------------------	------------------	--------------	----------------------------

- 10.** *Ia va parco igl auto...*
Vo bagn.
Na, na. Igl plaz è liber.
Ma schi Vouslez, pudez er metter igl auto an garasca.
- Schi chels parcadis èn libers, meida betg.
Igl ascensour, noua è'l?
Vurde. Gist cò, da vart sanester.
Angraztg. A bun ans veir.*

*12.	<i>s'anclei / bagn</i>	<i>stupent</i>	<i>nign problem</i>	<i>s'anclei / bagn</i>
<i>* differentas pussebladads</i>				

13.	a) <i>Stupent per treis deis.</i>	b) <i>La tgombra è quieta, ubetg?</i>	c) <i>Na, ansomma betg</i>	d) <i>Ea, s'anclei.</i>
------------	-----------------------------------	---------------------------------------	----------------------------	-------------------------

- 14.** *Buna seira. Ia va nom Guetg.*
Ia va reservo ena tgombra.
Precis.
Chegl è bagn ena tgombra quieta?
Stupent.
Ea, gugent. Cura dattigl ansolver?
Ègl pussebel d'ansolver an tgombra?
Noua è igl ascensour?
Angraztg fitg.
- 15.** a) *fallo*
b) *dretg*
c) *dretg*
d) *fallo*

- 17.** *Ia vess gugent ena tgombra singula digls...*
Ea, chegl è pussebel.
Quant fògl per mesa pensiun?
80.–fr. cun ansolver.
- Vo bagn. D'accord.
Ed igl Voss nom, per plascheir?
Vez ancletg?
...Vogt*

22.**I.**

Signour Guetg vo *ainten* en hotel – El ò reservo ena *tgombra per* quatter deis. – Chegl è ena tgombra singula *cun bogn/duscha*. La tgombra è quieta, perchegl tg'ella *varda* betg cunter la veia. – Ella *varda cunter* igl iert. – Signour Guetg dumonda *allas* quantas tgi dat ansolver e sch'igls parcadis *èn* reservos.

II.

1) Locarno, igls...	2) Ia conferm	3) igl mies telefon	4) e reserv
5) ena tgombra dobla	6) cun bogn	7) digls 4 d'otgover	8) agls 19 d'otgover.
9) L'amprema emda	10) cun mesa pensiun	11) Cun saleids	

Lecziun 4

1. a) (alle 4 möglich) b) *l'amprema posta* c) La spassageda da Vulpera vers Tarasp
è *fitg bela*.

e) *ella ò taimp avonda per eir en toc a pe / Ella ò nign auto.*

7. a) *stagn* b) *vign* c) *stung* d) *turnan*
e) *stattan* f) *stagn / turnagn*

8. Signour Bernardi ed igl sies *amei* *èn* *davant* en kiosc.

Ia vi cumprar ena carta da Surses e dalla Val Alvra.

Angal *la/las compra*. Chegl interessescha *er me*.

Ia *stò cumprar en pêr belas* cartas postalas.

Varda. Cò *ènigl*.

Chella da Misteil è *ena bela*. Ia *la pegl*.

E chella *dalla baselgia viglia* da Lantsch? At *plai'la*?

Ea. *Ella plai*. Ma ossa *la compra betg*. Ia *va betg gost* da screiver.

9. a) *la* b) *Igl* c) *La* d) *igl*
e) *las* f) *igls*

11. 1. Ia turn anturn las tschintg.

2. Schi te ast fom, vo an tgadafi.

3. Ainten la frestgera ògl ovs e tomatas, pantg e caschiel

4. Chesta seira pudainsa eir ansemen a tschagna a Lantsch.

5. Ainten la stgaffa dretga ògl pang.

14. a) *furnareias, stampats, posta u buteia*
b) *apotecas, affars da vistgadeira e sport, bars, kioscs, dancings, discos*
c) *buteias pitschnas*
d) *blers hotels e restorants/ustareias (buteias pitschnas)*
e) *blers hotels e restorants/ustareias*

16.**I.**

<i>giudem</i>	<i>aval</i>	<i>da cò giu</i>	<i>staschung morta</i>
<i>amunt</i>	<i>ester</i>	<i>saro</i>	<i>pitschen</i>
<i>a dretg</i>	<i>cun auto</i>	<i>d'anviern</i>	<i>sensom/sessom</i>

II.

- a) Per rivar *agl* casti da Tarasp pudez *eir a pe* igl antier toc u piglier *la posta anfignen* Vulpera.
La spassageda *da* Vulpera a Tarasp è *fitg bela*.
- b) Signour Bernardi è *davant* igl kiosc. El vot *cumprar* ena carta da Surses. El *la* varda e *la* compra.
- c) Apotecas dattigl angal *aint igls* centers pi *gronds*. Stampats ins survign *agl* kiosc. *Da staschung morta* èn saros prest tot igls hotels.
- d) Schi te ast fom vo *an tgadafí*. – *Ainten* la frestgera ògl ovs e *tomatas*, pantg e *caschiel*.
Ainten la stgaffa a dretg *dalla* frestgera cattast igl pang.

Lecziun 5

1.	a) <i>en pullover</i>	b) <i>da vale</i>	c) <i>verd-stgeir</i>	d) <i>neiras</i>	e) <i>ena tgameischa</i>
8.	Erster + zweiter Satz falsch (fallo) / alle anderen richtig (dretg)				
9.	a-d) ... <i>perchegl tgi...</i>				
13.	a) Ellas èn <i>mengia largias</i> – b) Nous la <i>faschagn pi largia / schlarger</i> –		Nous las <i>faschagn pi lungas / lascher giu</i> Nous la <i>faschagn pi curta / piglier se</i>		
15.	Dictat Vessas gugent anc ensatge? Ea, ia vess <i>vurdo</i> gugent chellas tgameischas. <i>Angal</i> <i>vurde</i> . Chella <i>am plai</i> . Quant <i>cost'la</i> ? <i>Chella costa</i> 80.- francs. En po tgera. D'accord. Ma <i>chevl</i> è ena <i>buna marca</i> . <i>Mangola</i> pura. E, <i>la davosa</i> moda.		*17. <i>Tadle / S'anclei</i> <i>Stgise / Alloura</i> <i>S'anclei / Vo bagn</i> <i>Angal en mument</i> <i>Vurde / Alloura</i> * <i>diversas pussebladads</i>		
			18. a) <i>S'anclei</i>	b) <i>Angal en mument</i>	
			c) <i>Stgise / S'anclei</i>	d) <i>D'accord</i>	
			e) <i>Alloura</i>	f) <i>Tadle / s'anclei</i>	

21. I.	<i>cler</i>	<i>curt</i>	<i>elegant</i>	<i>bunmartgea</i>	<i>lartg</i>	<i>pitschen</i>
--------	-------------	-------------	----------------	-------------------	--------------	-----------------

- II.** a) At *plaian* chellas tgotschas alvas?
b) Chel pullover verd n'am *plai* betg.
c) Not, at *plai* chella tgameischa cotschna?
d) Donna Annatina, az *plaian* chels stivagls neirs?
e) A me *plaian* chels calzers greischs.

- III:** a) Ia less vurdar la giacca *da* glign tgi è *ainten* la vitrina.
b) Chels calzers èn bels, ma betg *per* star dei liaint.
c) Chel tschop è en po strètg *anturn* las spatlas.
d) Igl nomer 50 am para en po grond *per* Vous.
e) La colour *da* chella rassa n'am *plai* betg.
f) Chel tung verd *digl* ties tschop am para bel.
g) Las tgotschas èn mengia largias *anturn* la veta.
h) Cura possa passar *per* las tgotschas?

Lecziun 6

1.	<i>c, e, i = d</i> (dretg)	<i>a, b, d, f, g, h = f</i> (fallo)
-----------	----------------------------	-------------------------------------

*3. * maskuline und feminine Form

- a. Ma ia *sung sto / stada* a Turitg...
- b. Ma mies bab /mia mamma è *nia /neida* tar nous. Nous *ischan ias /eidas* an muntogna...
- c. Ma ia *sung turno / turnada* a tgesa... cunchegl tgi nous *vagn luvro* anfignen tard.
- d. Ma ier seira am ò Martina *telefono* e nous *ischan stos / stadas* a saltar.
- e. Ma ia *sung sto / stada* totta seira... Forsa *vaia* betg *santia* igl telefon. Ia *va vurdo* televisun.

9. Dictat

È igl viadi *sto* tger? *Ast gia* da spender bler?

Na,na. Igl affar ò *paea* igl viadi e *mesa pensiun* aint igls *hotels*.

Ia *mez va gia* da paer burmaitg navot.

Alloura *vez gia* propi ena bela veta.

Ea, ea. Ia *va galidia* ena *regiun grondiousa*.

Vez gia bungs hotels?

Bungs hotels, *bungs restaurants*, ena buna cumpagneia e bellezza cuntradas.

Nous *vagn vivia* scu papas.

Damai *ast gia* ena bela veta.

10. a. *Ia va santia quasi navot.*

b. *El ò fatg quasi navot.*

c. ...ma *ella ò maglea quasi navot.*

d. *Nous vagn paragea quasi navot.*

e. ... digl publicum ò *ancletg quasi navot.*

*11. *Tip top / Capasche*

Propi

Ma, alloura

Tip top / Capasche

*diversas pussebladads

12. a. *Capasche*

b. *Ma bagn*

c. *Propi /Donn tgi te...*

13. a,d, h = d (dretg)

b, c, e, f, g, = f (fallo)

15. a. Seraina è *lavada* gio allas tschintg.

b. Ella è sa *starmentada* da screiver tot anc eneda.

c. Alla fegn finala ò *ella scretg* en bung artetgel.

d. Igls noss ameis èn *ias* alla mar per treis emdas.

e. Mengia ò *gia* plascheir da saveir eir a nudar.

f. Tge *on* igls vaschigns *rachinto* ier seira?

g. Els èn *stos* la stad passada an Australia.

h. Els èn sa *decidias* d'emigrar chest onn.

i. Nous ans *vagn cattos* angal per casualidad.

j. Mario am ò *anvido* da star en pêr deis tar el.

16. a. Angelica e Marta *sa* preparan pigls examens.

b. Er Claudio e Men èn *sa preparos* pigl viadi.

c. Noua ist *ta catto* cugls ties cumpogns / cun las tias cumpognas da tennis?

d. Nous *ans* vagn cattos all'ustareia dalla Punt.

e. Cura *az* radunez per fundar igl comite dalla festa da cant?

f. Nous *ischan ans* radunos stersas seira.

g. Clara è *sa legrada* dad eir an Grecia.

h. Ella è *sa decideida* avant quindesch deis da far chel viadi.

i. Ia stò anc *m'annunztgier* pigl curs d'informatica.

j. Ast te gio *t'annunztgia?*

k. Painsa! Gio dadei. Ia va *m'annunztgia* gio avant en meis.

22. *Lascha'm – D'accord – Stupent – Damai – Ia pains tgi*

23. a. *Lascha'm vurdar.* b. *Ia pains, tgi...* c. *D'accord.* d. *Damai ...* e. *Stupent.*

24. a. Mario –Bea; Flurin – Seraina; Toni – Ursina

b. Lainsa / Vot eir – Gugent – Am displai – Na, ia...

26. I. Cumplete igl text cugls pleds tgi mantgan

Rina ò telefono a Marta ed ò *detg* segl raspundeider da telefon. La mamma da Rina ò *festivo / gia* settanta onns. Alla festa *èn stos anvidos* tot igls barbas, las ondas, igls cusregns e las cusregnas. Marta è *stada* an vacanzas. Ella ò *gudagnea* en premi digl sies *affar*: *en'emda an Sicilia*. Ella ò *visito* igls martgeas *pi* impurtants ed è er *stada* segl Etna. Pigl viadi ò Marta betg *paea* bler.

II. Cumponi igl dialog da nov.

1. Tedla. ia at telefonesch, percheogl tgi ...	5. Sast betg calar pi bod?
2. Ma an sasez vaia da luvrar ...	6. Ena mes'oura pi bod ...
3. Allas otg e mesa.	7. Schi te vot ans cattainsa ...
4. Igl è en po bod. Igl venderde seira ...	8. Vo bagn. Alloura ans cattainsa ...

Lecziun 7

1. a. <i>A London.</i> e. ...tg'ellas vottan <i>passar cugl Eurostar...</i>	b. <i>700.-fr/ 420.-fr</i> f. <i>10 ouras</i>	c. <i>21.15 h, 06.46 , 08.15, 10.13</i> g. ... <i>tarmetta igls bigliets per posta</i>	d. ... <i>tg'el ò couchettes</i> h. ... <i>survignan igl chint pi tard.</i>
3. a. <i>Ins vo cugl amprem tren...</i> b. <i>Ins paia</i> anturn 350.- fr c. <i>Ins stò chintar</i> cun circa 14 ouras. d. <i>Ins è a Paris</i> anturn las set la dumang. e. Ia sa er betg scu tg'ins stò far f. <i>Ins dovrà</i> igl pi pac 3'000.- fr... g. Igl pi cumadevel <i>ins vo cugl taxi</i> . h. <i>Ins pò</i> eir a vurdar l' exposiziun cura tg'ins vot.	10. a. <i>definitivamaintg</i> b. <i>quietamaintg</i> c. <i>regulara</i> d. <i>curtaschevlamaintg</i> e. <i>cordialmaintg</i> f. <i>principal</i>	11. b, c, e = d (dretg) a, d = f (fallo)	
13. a. <i>betg</i> b. <i>schi</i> c. <i>betg ... Alloura / schi</i>		d. <i>schi</i> e. <i>betg / betg</i> f. <i>schi</i>	
15. E quant <i>costa</i> en <i>bigliet cugl tren</i> ? Igl <i>tren</i> 1. classa, <i>eir e turnar</i> , <i>costa</i> ca. 700.- fr Sagonda classa ègl <i>en bung po pi favorevel</i> . S'anclei. Angal <i>en mument</i> . Coira - Paris Est, fò 185.- francs. Paris Nord - London Waterloo <i>cheegl</i> fò 193.- francs. I vignan tiers 21.-francs per couchettes e <i>cheegl per mintga viadi</i> . Sch'ia <i>va fatg igl chint</i> andretg, fò <i>cheegl circa 420.-francs</i> . Tge faschainsa? Ia <i>sung</i> betg anc <i>decideida</i> . I fò or circa 70.- fr. I <i>dess er ena cumbinazion dad eir cugl tren e turnar cugl eroplan inclus hotel</i> . Fitg <i>favorevel</i> .			
17. <i>Tgau Reto, ia less sgular a Helsinki.</i> <i>Anc oz, sch'igl è pussebel.</i> <i>Ia less betg midar. Dattigl betg en sgol direct?</i> <i>Chegl è mengia bod, ia va anc en termin.</i>		<i>Ia pegl tuttegna igl sgol dallas 16.30.</i> <i>Cura reiva a Helsinki.</i> <i>Vo bagn. Savessas reservar en plaz.</i> <i>Ia sgol angal anaint.</i>	
19. a, b, d, e = d (dretg)		<i>c = f (fallo)</i>	

- *20. a. Cura tg'ins è sensom/sessom igl pass digl Gelgia...
- b. Angal sot igl ospizi digl Flüela, tar la Crousch viglia, ins *vei* Ardez ...
- c. An Surselva *ins* ò bleras baselgias e tgaprottas ...
- d. *Stò ins* er eir a vurdar la tgaprotta da son Banadetg sur Trun?
- e. Sch' *ins vot* eir cugl auto da Coira a Tavo, ins *pò* eir tras la Purtenza u sur Lai.
- f. Cun tge tren *ins vo* igl migler per eir da Sargans a Wien?
- g. Cura tg' *ins vo/passa* tras Filisour per eir a Bravuogn *ins vei* a sanester ena tgesa ...
- h. Quant dei *ins dovra* per eir a pe da Beiva sur igl Set anfignen Casaccia?
- i. Mintgatant *ins varda* gugent la seira en bung film ainten la televisiun.
- k. Ins *fò* gugent ena pôssa siva d'ena lunga tura.
- l. Tgi so sch' *ins dorma* bagn sen chellas matratschas?
- m. Chegl *ins so* deir pir cura tg' *ins sa desda* la dumang.

* ins *pò* deir *ins vo* u *vo ins* / u er *ins vogl* ...

23. Cumplete las construcziuns.

- I. Anna e Rita fon chint *da far en viadi* a London. I von ainten *en biro* da *traffic* e vottan *s'infurmari*. I vottan saveir tge pussebladads tgi ellas on. Cugl *tren* u cugl *eroplano*. Anna *vot eir* cugl tren. Per Rita è *igl viadi bler* mengia lung. Ma *i sa decidan tuttegna da piglier igl tren*. I vottan *passar* igl tunnel *sot la mar ed eir* da Paris a London cugl *Eurostar*. Da Coira a Paris *von ellas* da notg. E scu èn igls *uraris* exacts digl *tren*. Igl tren *parta* la seira allas 21.15 ed è la *dumang* siva allas 06.46 gio a *Paris - Est*. Lò *ston* ellas *midar* staziun. Ellas *pon piglier* en *taxi* u la *metro*. Chegl *dependa* dalla bagascha tgi *peglian cun* ellas. Igl è (Gl'è) *taiimp* avonda per *eir* dad ena *staziun* a l' *otra*. Allas 08.15 *parta* igl *tren* da *Paris - Nord* e reiva *allas* 10.13 a *London - Waterloo*. D'accord. Per *me vogl* bagn. Damai cun *couchettes*. Ellas on *betg basigns* da cutier per star sur notg. Ellas pon *star tar cunaschaints*.
- II. Tge è igl cuntrari da ...? favorevel – *tger* adegna – *mai* occupo – *liber*
plang – *spert* avert – *saro* privat – *public*

Lecziun 8

1. a. Iso è *punctual*.
 b. Iso *stat a giantar*.
 c. Igl om da Catrina è *giun garascha* e cuntscha *igl sies velo*.
 d. Tgi dorma dei la dumang? *Catrina*
 Tgi vo a correr? *igl sies om*
 Tgi ligia romans ...? *Catrina*
 e. La seira *von* *Catrina* ed igl sies om *ainten en'ustareia*.
 La seira *vardan* *Catrina* ed igl sies om *televisiun*.
 La seira *dattan* *Catrina* ed igl sies om *a tgertas*.
 f. *Catrina/Ella è an speranza*.
14. Madlaina discriss gugent cun Madlaina ...
 Madlaina pudess dar en bung cunsegli ...
 Igl camp digl turissem interessess ...
15. • Ed igl *sivamezde*. Tge *faschez*?
 – Schi fò *bel'ora vigna or an iert e litg*. Ossa *ligia gist en roman* da Agatha Christie.
 A *me plaian* chels romans, L'acziun *am tschiffa*. Ia sung *betg bunga* da *calar*.
 • E digl *roman* tgi te *ligias ossa*, sast *er gio tgi tgi* è igl morder?
 – Na, na. Scu *duessa deir*? Chegl *vign or pir igl davos*. Ia va *marveglias*.
 • Uscheia *passa* igl *sivamezde*.

- 18.** a. Ia va laschea la *mia* umbrella ... b. ... a far dus pass cugl *sies* tgang.
 c. ... piglier cun tè las *tias* clavs. d. ... dumando agls *noss* ameis ... *nossas* ameias
 e. Igl on laschea *lour* bagascha ... f. ... sanester digl *voss* auto ò mengia ...
 g. ... cuntainta cun la *mia* decisiun.
- 19.** Gion ed igl *sies* fegl Robert ... *lour* clients èn esters. Gion fò turas pi lungas cun las *sias* clientas ed igls *sies* clients. ... a scliviglier cun la *sia* gliout. *Lour* clients turnan ... e bleras screivan a *lour* guids ed angraztgan ...
- 20.** a. *Mintgign* passainta las sias vacanzas ...
 b. *Mintga* alpinista e *mintga* alpinist decida ... esser igl *sies* guid.
 c. Cò pò *mintgign* e *mintgigna* sa deditgier agl *sies* sport preferia.
 d. *Mintga* guid ò igls *sies* alpinists.
 e. Gion ed igl *sies* fegl fon *mintg'onn* circa ...
 f. *Mintga* untrada ò la *sia* atgna bellezza.
- 21.** a. • Ia niss gugent *a far ena* viseta.
 – Ma *sainz'oter*. Chegl *ans fò plascheir*. Angal *vea*.
 b. • Stast *a giantar*?
 – Ea, *gugent*. Ma siva *giantar stòia eir bagnspert*.
 c. • I fiss tuttegna *bel da star* anc en *zichel a discorrer*.
 – Am *displai*. En'otr'eda *fitg* gugent.
 d. • Ma dei. Scu *passantez* igl de?
 – Ia *lev fitg tard* e *pegl pacific*.
 e. • Ed igl *ties om*?
 – Chel è *tot oter*. El sa *desda gio allas seis*.
- II.** a. ... *tg'el* tschagna. b. ... *tg'el ligia* en codesch c. ... *tg'el tedla* musica.
 d. ... *tgi vardin* televisiun e. ... *tg'ella fò* rughel. f. ... *dattan* a ballape.
- III.** a. Ia *vess* ena dumonda. b. Nous *stuessan* avoir ... c. Scu *fissigl* dad eir ...
 d. Tge *vessas* gugent? e. Tge *lessa* deir? f. ... am *interessess* fitg.
 g. Ia *pigless* gugent ...

Lecziun 9

- 1.** a. *Salata da bulias* *Soppa da giotta / verdura* *Canedels a la tiroleza /pizochels*
Ansoul barso *Turta da nouschs*
- b. El:
Soppa da zitga
Salata da bulias
Ansoul cun pizochels
Turta da nouschs
- Ella:
Soppa da verdura
Salata da bulias
Ansoul cun pizochels
Caschiel d'alp, - tgora
- c. *Set deciliter vegn alv*
Traminer dall'Elsacia.
Ena butteglia Sassella.
- d. *El veva fadeia da correr.*
 e. Igl ansoul vign cungia e barso ...
- 7.** a. ... *sonda* b. ... *glindesde* c. ... *gievgia* d. ... *mesemda* e. ... *venderde*

- 11.** Petta da meila *Pasta da fregna betg mengia lomma...*
 Croccants *Pasta da fregna, pantg, setger...*
 Capuns *Pasta da pizochels, masdada cun quaderigns...*
 Maluns *Tiffels cotgs dus deis avant...*
 Tatsch *Pasta da fregna alva cun ovs...*

- 15.** *La giotta vign messa ... Metter la giotta e l'ava ainten ... Lavar la verdura ... agiuntar la tgern e lascher coier dus bler sal, cuncheogl tgi ... chest recept dosta la fom ...*

- 16.** • *Peglias er te ena cigarette?*
 - Na, *angraztg fitg*. Ma te *angal fema*. Ia va *calo* da *fimar* avant *en mez onn*.
 • Ma, *tge*. Gist *uscheia*?
 – Ma na, na. Ia *veva fadeia* da correr. Siva tg'ia va *calo*, *corra puspe scu en mat gioven*.
 • E *scu ast fatg da calar*?
 – Navot *oter*. Ia va *calo an eneda*.
 • E *tignast tras chegl*?
 – Chegl na *saia* betg *deir*. Ia *sper*. Gl'è betg l'amprema *geda / l'amprem'eda* tg'ia va *calo*.
 • Bagn. Alloura *lainsa vurdar* schi te *tignas or anfignen* l'oter *onn*.

- 18.** Überall: *cun*

- 19.** a/b = f (fallo), c/d = d (dretg)

- 21.** Überall: *tgi*

22.

- I.** a. Ia va *reservo* ena meisa *per 4* persungas.
 b. Ia recumond igl noss *menu* cun *spezialitads* ...
 c. Purte la *carta*. Nous ampruagn d'ans *decider*.
 d. I stat *liber* da cumbinar *scu tgi* lez.
 e. Angal pigle *peda* per tscherner.
 f. Ena soppa *da verdura u da zitga* ...
 g. Per solit *dattigl/ onigl* ...
 h. ... da bulias è'lafatga la salata?

II. Fasche urden cugls pleds

- a. *Nous purschagn en bung caschiel-tgora indigen dalla Bergiaglia*.
 b. *Gost vessa (vess ia) d'ampruar igls pizochels cun ervas tschorras*.
 c. *Els on mintga de ena spezialitad*.
 d. *Ia va calo da fimar siva d'en mez onn*.

III. a-f: tgi

Lecziun 10

- 1.** a. *DCs/CDs ... ghitarra*

b. per la salata <i>Maria</i> , per la tgern <i>Maria</i> , per la verdura <i>Daniela</i> ,	per las sosas <i>Curdegn</i> , per igl aperitiv <i>Maria</i> , per igl schampagner <i>Leo</i> .	per las liongias <i>Maria</i> , per igl vegn cotschen <i>Maria</i> ,
---	---	---

- c. *Vegr-vuclegna u en spagnol*
 d. *gis*
 e. *ava minerala*
 f. *circa 15*

- 4.** a. *far rughel* b. *cuntschier* c. *pigliar se* d. *pachetar* e. *lavar* f. *cuschinlar*

5. 1. *glas/magiol da vegn* 6. *cuntel (grond)* 11. *cuntel pitschen*
 2. *glas/magiol dad ava* 7. *sdom (grond)* 12. *stgagna pitschna*
 3. *servietta* 8. *pever* 13. *butteglia/clocca*
 4. *stgagna /furtgetta* 9. *sal* 14. *tuaglia /meisa*
 5. *plat da soppa* 10. *crug*
11. *novanta, curanta, tschuncanta, settanta, tschent*
12. • *Scu è'l igl program da chesta seira?*
 - Curta *tgi tots èn cò, schi bavainsa* igl amprem *en aperitiv*. Alloura *tschanainsa*.
 • E siva?
 - *Siva saltainsa en po. Nous vagn plaz avonda an tgesa.* E DCs/CDs *vainsa er bleras*.
 • E *tgi tgi vot betg saltar?*
 - Chels *tgi vottan betg saltar, pon far gis u ruschanar*.
 • Far gis. *Ia va propri amblido da piglier cun me igls gis ... Tge faschainsa? Giainsa spert per els?*
13. a/c = d (dretg) b/d/e = f (fallo)
17. a. ... *vign tagleda* b. ... *vign fatga* c. ... *vign construeida*
 d. ... *vign rumageda* e. ... *vignan tarmess* f. ... *vignan vandias*
 g. ... *vign organisada* h. ... *vignan dessigneidas e scretgas*
- 20.
- I. Maria e Leo *on organiso* e mesa e *nign* d'anturn. ... perchegl tg'el vot gidar a Maria *metter* meisa. Maria ò pango *da dar igl* amprem en bel plat salata *masdada*. La *sosa* fò'l Leo, chel *so scu far*. El è en grond spezialist *da sosas da salata*. Siva serva Maria *tiffels* or dall'ava, *crut* asch e *liongias* *frestgas*, codighinis e *liongias* fimintadas. Chegl è igl *menu* da son *Silvester*. Leo ambleida adegna *ensatge*. Ma chest'eda ò'l *amblido* navot. El ò piglia la *roba parageda* e l'ò messa cun tot *adatg* aint igl *auto*. El ò er *piglia* cun *el* en pêr *butteglies schampagner*. Ma el ò *amblido* a tgesa igls *gis*. Maria pò *esser* cuntainta. Pertge ella ò *amblido* da *piglier* ava minerala.
- II. a. ... *Surses è nia vandia bagn*. ... ò er *cumpro*.
 b. ... *sosa è fatga smaladetta bagn*, ... tgi Leo ò la *fatga*.
 c. *Ia va vurdo* igls plans ... Ella è *construeida* an moda tgi tgi l'ò *construeida*.
 d. *Tgi ò organiso* la festa ... Chest onn *on* Maria e Leo *organiso* la festa. Gl'onn passo ènigl stos tar Mario e Miriam.
 e. Igls prospects èn rivos ier seira. Ia igls *va vurdos*.
 f. Men ò *dessignia* e *scretg* chellas invitaziuns. El las ò *dessigneidas* e *scretgas* fitg bagn.

An lengia directa

1

**codesch d'exercezis
schliaziuns
surmiran**

Leia Rumantscha

CODESCH D'EXERCEZIS – SCHLIAZIUNS

Lecziun 1

2. *Buna seira, Claudia.*
Buna seira, Lino. Scu vez?
3. ...preschentar *igl mies amei* Reto?
Ia sung Claudia.
Ia sung Reto.
4. *Spagnol, Portughes, Greca, Svizzer, Austriac, Taliang, Terc*
6. *Scu vez (Vous) nom?*
Ischas (Vous) Austriaca?
7. *Domat/Ems, Flem/Flims, Alvagni/Alvaneu, Disentis/Mustér, Brienz/Brinzauls, Bravuogn/Bergün, Glion/Ilanz, Coira/Chur, Vaz/Obervaz, Casti/Tiefencastel*
9. *Martin Hohl*
Ea.
Da Winterthur
Na. Ia labour cò.
Ia sung scolast.
- *10. *Surava*
Casti
Cunter
Rona
11. *amei – festa – Grischun – magari – ava minerala – viva*
12. *Scu ast te nom?*
Ia va nom Stefan
Ist te da Savognin?
Na ia sung da Parsonz, ma
ia stung a Savognin siva da 5 onns.
E tge fast cò?
Ia labour ainten ena drogaria.
Tedla, vot bever ensatge?
13. *en magiol/glas vegn cotschen*
en'ava minerala
en suc d'oranschas
en aperitiv
ena biera
ena Rivella
en magiol/glas vegn alv
en whisky
en té da frutta
en café cun groma

14. Ella è Maria Winter. Ella è Svizra, da Winterthur, ma ella stat a Mon.
Ella discorra tudestg, franzos, engles e rumantsch e *lavoura* ainten en biro d'inschignier.

El ò *nom* Markus Schmid. El è *Tudestg*. El *stat* ad Aarau, ma *lavoura* a Turitg.
El *discorra* engles e russ e *lavoura* ainten ena scola da lungatgs.

Ella è Anna Hutter. *Ella* è *Talianga* da Mals e *stat a Scuol*. *Ella* *discorra* tudestg tiroles, taliang e rumantsch. *Ella* anclei (*tgapescha*) er *spagnol*.

15. a) *igl* b) *igl* c) *Igl* d) *la* e) *igl* f) *la*
16. a) *è – è* b) *ischan* c) *sung – ist te* d) *Ist* e) *è*

- 17.**
star	far	leir/vuleir
ia <i>stung</i>	<i>fatsch</i>	<i>vi</i>
te <i>stast</i>	<i>fast</i>	<i>vot</i>
el/ella <i>stat</i>	<i>fò</i>	<i>vot</i>
- 18.** a) *stast te* b) *fò* c) *vot* d) *vogl* e) *fast* f) *vi* g. *stast* h) *vot*
- 19.** a) *cun – da* b) *an – siva da* c) *a* d) *da – da* e) *siva da – da* f) *a*
- 20.**
ia	te	el/ella
luvrar <i>lavour</i>	<i>lavouras</i>	<i>lavoura</i>
cattar <i>cat</i>	<i>cattas</i>	<i>catta</i>
cantar <i>cant</i>	<i>cantas</i>	<i>canta</i>
stgisar <i>stgis</i>	<i>stgisas</i>	<i>stgisa</i>
gratular <i>gratulesch</i>	<i>gratuleschas</i>	<i>gratulescha</i>
discorrer <i>discor</i>	<i>discorras</i>	<i>discorra</i>
amprender <i>amprend</i>	<i>amprendas</i>	<i>amprenda</i>
rasponder <i>raspond</i>	<i>raspondas</i>	<i>rasponda</i>
screiver <i>screiv</i>	<i>screivas</i>	<i>screiva</i>
- 21.**
- Ia *sung/va nom* Gian Janett, *sung* da Surava, ma *stung* a Cunter ... Ia *discor* rumantsch ...
 - Ia *sung* Georg Müller, *sung* Tudestg ... ma *stung* ad Alvaschagn. Ia *lavour* ainten ena banca ed *amprend* ossa rumantsch.
 - Ia *va nom* Jana, *sung* Ungaresa e *stung* a Coira. Ia *discor* ungares ... Ia stebtg lungatgs lategns ed *amprend* perchegl er rumantsch.
 - Ia *sung* Marc Solari, *sung* Svizzer e *lavour* ainten en biro ... Ia *amprend* rumantsch ...
 - Ia *sung* Nina Moroder, *sung* Talianga. Ia *stung* a Cunter ... Ia *lavour* ainten ena drogaria ... Ia *discor* taliang ... La mia ameia è da Riom. Ia *vi* amprender a ...

Lecziun 2

- 2.** Tge vessas gugent? Ia *vess* gugent ena biera. *Ma*, ia *vess* gugent ena gronda.
- 3.** a/b/d/e = *en* c/f/g = *ena* f) *ena* biera gronda g) Ia *pegl ena* biera *pitschna*.
- 5.**
1. <i>glatsch</i>	2. <i>hamburger</i>	3. <i>biera</i>	4. <i>aperitiv</i>
5. <i>latg</i>	6. <i>sandwich</i>	7. <i>tomata</i>	8. <i>panign</i>
9. <i>toast</i>	10. <i>cucumera</i>	11. <i>salsiz</i>	12. <i>citrона</i>
13. <i>Whisky</i>	14. <i>caschiel</i>		
- 6.**
... <i>en</i> suc d'oranschas	... <i>igls treis</i> sucs ...	7. DU – Form	SIE – Form
... <i>en</i> café	... <i>igls dus</i> cafés	<i>Tedla – Stgisa –</i>	<i>Tadle – Stgise –</i>
... <i>en</i> glatsch	... <i>igls quatter</i> glatschs	<i>Varda!</i>	<i>Vurde!</i>
... <i>en</i> Coca cola	... <i>las seis</i> Coca Colas	<i>Stgisa – Tedla –</i>	<i>Stgise – Tadle –</i>
... <i>en</i> aperitiv	... <i>igls tschintg</i> aperitivs	<i>Varda!</i>	<i>Vurde!</i>

8. Bun de.

*Tge vessas gugent/Tge dastga purtar?
Ia vess gugent ena Coca Cola.
Vo bagn. E Vous, tge vessas gugent?*

Ia pegl/vess gugent ena biera...

Vez er ensatge da magler?

Ia pegl/vess gugent en toc ...

Ed ia. Ia pegl er ensatge da magler. Ia pegl/vess gugent en salsiz ...

9. Ia pegl/vess gugent en panign garnia.

*Nous tschartgagn en'abitaziun da vacanzas.
L'excursiun è interessanta.
Igl toast è tger.*

Anna e Duri discorran cun *cunaschaints*.

Ia stò eir a cumprar cartas postalas.

Igl cunaschaints da Gian discorran bagn rumantsch.

Noua èn igls salsiz?

10. stagn / stagn / giagn / vign / stat / vo / vogl / gez

11. a. ògl b/g. Igl ò c/d/e/f. ò li

12. a. ... ainten b/f. ... cun c. ... a suglegl u a sumbreiva? d. ... an
e. ... a g/h/k. ... da i. ... sainza ... cun

13. Nous lessan paer.

*Quant fògl?
Tot ansemen...
Cò vez 20.- francs.*

14. a. turta da fretga

b. biera

c. ustareia

d. problem

15. a. Vo bagn. Stainsa dafora u davains?

*b. Ifiss donn/putgea da star davains.
c. Tge vessas gugent?
Ia pegl ena biera.
Ed ia, ena Coca Cola.*

d. Cò damai la biera e la Coca.

Vez er ensatge da magler?

*Pudessas ans (ans=a nous) purtar la carta?
Ea, gugent.*

e. Magari tger. D'accord. Ma igl transport ...

16. a) Stgise b) Tedla c) Vurde d) ???? e) ????

17. a. / b. / d. = (fallo) c. = (dretg)

18. 1. muntogna 2. tratga 3. salata 4. turist 5. anviern 6. ustareia

19.	ia	te	el/ella	nous	vous	els/ellas
luvrar	<i>lavour</i>	<i>lavouras</i>	<i>lavoura</i>	<i>luvragn</i>	<i>luvrez</i>	<i>lavouran</i>
cumprar	<i>compr</i>	<i>compras</i>	<i>compra</i>	<i>cumpragn</i>	<i>cumprez</i>	<i>compran</i>
purtar	<i>port</i>	<i>portas</i>	<i>porta</i>	<i>purtagn</i>	<i>purtez</i>	<i>portan</i>
magler	<i>magl</i>	<i>maglias</i>	<i>maglia</i>	<i>magliagn</i>	<i>maglez</i>	<i>maglian</i>
rasponder	<i>raspond</i>	<i>raspondas</i>	<i>rasponda</i>	<i>raspundagn</i>	<i>raspundez</i>	<i>raspondan</i>
bever	<i>bev</i>	<i>bevas</i>	<i>beva</i>	<i>bavagn</i>	<i>bavez</i>	<i>bevan</i>
discorrer	<i>discor</i>	<i>discorras</i>	<i>discorra</i>	<i>discurrign</i>	<i>discurriz</i>	<i>discorran</i>
ruschanar	<i>raschung</i>	<i>raschungas</i>	<i>raschunga</i>	<i>ruschanagn</i>	<i>ruschanez</i>	<i>raschungan</i>
parteir	<i>part</i>	<i>partas</i>	<i>parta</i>	<i>partign</i>	<i>partiz</i>	<i>partan</i>
pigliar	<i>pegl</i>	<i>peglias</i>	<i>peglia</i>	<i>pigliagn</i>	<i>piglez</i>	<i>peglian</i>

19.	ia	te	el/ella	nous	vous	els/ellas
esser	sung	ist	è	ischan	ischas	èn
aveir	va	ast	ò	vagn	vez	on
eir	vign	vast	vo	giagn	gez	von
neir	vign	vignst	vign	nign	niz	vignan
star	stung	stast	stat	stagn	stez	stattan
far	fatsch	fast	fò	faschagn	faschez	fon

20. a. Tge *faschez* a Savognin ...
Gez bler cun velo da stad?
Gez cun canu?
E d'anviern?
Dez a tgertas u *gez* a dar ena baterlada?

Chegl dependa. D'anviern ègl oter tgi da stad.
Ea, ia *vign* cun velo, *vign* an muntogna, e *vign* ...
Ma igls giovens *on* plascheir ed *amprendan*.
Cò vainsa bleras pussebladads da *far* tot igls ...
Ea, nous *dagn* gugent a tgertas e *stagn* gugent ...

- b. La famiglia Hauri è da Lachen e *stat* a Savognin. I *stattan* gugent a Savognin. I *discorran* rumantsch e tudestg. Signour Hauri ò en biro d'inschignier. Donna Hauri *lavoura* parzialmaintg aint igl spital. Els *fon* bler sport, d'anviern e da stad. I *von* cun velo, cun canu, cun skis e cun patinas, i *von* a spass ed a sa nudar. Els *on* er plascheir da star da cumpagneia e da dar a tgertas.

Lecziun 3

1. reservo	... mument	... d'en letg	... bogn	... clav	... nomer	... s'inscreiver	Stgise.
2. 5 = <i>tschintg</i>	600 = <i>seistschent</i>			60 = <i>sessanta</i>		110 = <i>tschentadiesch</i>	
400 = <i>quattertschent</i>	900 = <i>novtschent</i>			52 = <i>tschuncantadus</i>		1000 = <i>mella</i>	
33 = <i>trentatreis</i>	80 = <i>otganta</i>			93 = <i>novantatreis</i>		44 = <i>curantaquatter</i>	
- Schliaziun: *Cresta /Steila*
3. a. Nous *dagn* ...
b. ...ia az *dung* ...
c. Men, *dast* da bever ...
d. Allas quantas *dattigl* ...
e. *Dez* en telefon ...
f. Ella *dat* ...
g. Els *dattan* las cartas ...
4. Las quantas ègl?
09.15 = *las nov ed en quart*
03.20 = *las treis e vantg*
10.45 = *en quart allas endesch*
16.35 = *vantgatschintg allas tschintg*
12.00 = *las dodesch / mezde*
13.00 = *l'egna*
09.40 = *vantg allas diesch*
07.30 = *las set e mesa*
5. *perchegl tg'el* ... *perchegl tg'igl* ... *perchegl tg'ella* ...
6. Signour Guetg ansolva *allas set*. El laboura *dallas otg anfignen las seis*. Da mezde ò'l liber dallas *dodesch anfignen l'egna*. El maglia an ustareia. La seira *allas set e mesa* vardal televisiun ed anturn *las endesch* vo'l a letg.

- *7. a. *Possa lascher ... /Ea, sainz'oter ...*
 b. *Ègl pussebel da survagneir ... / Sa tgapescha, en telefon tanscha.*
 c. *Am savessas ... / Sainz'oter.*
 d. *Savessas deir ... / Ea, gugent /Sainz'oter.*

*Er otras variantas pusseblas!

10. a. *Schi Vous lez, pudez ...*
 b. ... sen terrassa, u *schi Vous vez gugent ...*
 c. La tgombra è quieta, *perchegl tg'ella ...*

11. *Bun de.*
Angratzg.
Vez anc tgombras libras?
Ia less reservar ena tgombra dobla digls 13 anfignen igls 19 da fanadour.

12. 1. *bel* 2. *tger* 3. *liber* 4. *grond*
 5. *stgeir* 6. *bunmartgea*

Schliaziun: *BEL'ORA*

14. Igls meis digl onn *schaner*
 favrer
 mars
 avregl

15. Tgi tgi vo se per Surses e *peglia* la peda...
 ... sen las terrassas, *pò tgappar cueida...*
 A Tinizong *catta* el “La Scuntrada”....
 L'ustiera *magna* la pensiun...
 La tgesa ò quatter tgombras doblas...
 L'atmosfera è famigliara.
 L'ustiera *discorra* rumantsch e tudestg.
 Pi gugent *discorra* ella rumantsch.
 Tinizong è en li ideal...
 L'ustareia è averta sur onn.

16. a. ... ena tgombra *dobra* cun bogn.
 b. Cun chella *bel'* ora...
 c. Igl è staschung *ota*. ... tgombras *libras*.
 d. ... sch'igls parcadis èn *occupos*.
 e. Cuschigna *excellenta* cun spezialitads ...
 f. ... ena tgombra fitg *quieta*.
 g. ... vacanzas betg mengia *gronda*.
 h. ... Anna, ist betg *stancla*?

8. a. ... d'en letg *cun duscha per treis notgs*.
 b. Reiva anc *ad ouras a tschagna?*
 c. Giantar dattigl *dallas* dodesch *all'egna ...*
 d. Stgise, *allas* quantas dattigl ...
 e. ... igl ansolver *an tgombra*.
 f. Igl ascensour è gist cò *a sanester*.

- d. ... en po giud veia, *damai* è'l quiet.
 e. Las tgombras èn confortablas, *perchegl tg'ellas* on ...

- Ea. Savez confirmar la reservaziun?*
Donna Wieser ...
Adia/A bun ans veir/A reveir.

13. Ia conferm *igl mies* telefon e *supplitgesch* da reserver ena tgombra *dobra cun duscha davent digls 6 anfignen igls 10 d'otgover*. Mesa pensiun.

<i>matg</i>	<i>settember</i>
<i>zarcladour</i>	<i>otgover</i>
<i>fanadour</i>	<i>november</i>
<i>avost</i>	<i>december</i>

Igl anviern *pon* igls giasts ...
 Blers *gioldan* da far cursa lunga ...
 Igls unfants *on* en pitschen runal.
 A La Nars *ògl* pitschens runals.
 Bel *ègl* dad eir ainta Radons ...

La stad *von* igls giasts a spass u tgi fon *turas*.
 L'ustiera *dei*: «Ea, igl li è ideal, ma angal per giasts tgi *on* gugent la quietezza e tgi *tschertgan* l'atmosfera d'ena vischnanca.

17. a. Ia sung *da* stung *a Rona*, ... *siva da*
 b. Surava è *an* davent *da Casti*.
 c. ... ena tgombra *per* dus emdas.
 d. ... *perchegl tg'ella* varda *vers/cunter* igl gôt.
 e. ... igl giantar *dallas* dodesch e mesa *anfignen las dus*.
 f. ... igl ansolver *an tgombra*?
 g. ... ena tgombra *sen igl (seg'l)* davos plang.
 h. ... ena notiztga *per igl (pig'l)* mies om.

- 18.** a. Terrassa e restorant *agl* liber ...
 ... plaz da giuier *per* unfants.
 b. Giagn *a* far ena tura da skis.
 c. La tgombra nomer 12 è *sen igl (seg'l)* amprem plang ...
 ... nr. 44 è *sen igl (seg'l)* quart plang.
 d. ... en'abitaziun *digls* 15 da fanadour *anfignen igls* 3 d'avost.
 e. Signour Maiolani (na) reiva betg ple *ad ouras* (taimp) *a* giantar.
 f. Donna Margarita lavoura *tar igl (tig'l)* cumegn.
- 19.** a. / b. / e. = d (dretg) c. / d. = f (fallo)

Lecziun 4

- 1.** Stgise. Ia va ena dumonda. Quant dei vaia dad eir a pe anfignen Mon.
 Chegl dependa, schi gez spert u plang. An mintga cass ischas lò anfignen mezde.
 Angratzg. A bun ans veir.
- 2.** 1. apoteca 4. staziun
 2. hotel 5. auto
 3. banca 6. museum
- 3.** A. banca E. kiosc
 B. scola F. supermartgea
 C. café G. terrassa
 D. center da sport H. apoteca
- 4.** a. ... ena carta *digl* Parc naziunal.
 ... la cumprar *agl* kiosk cò dasperas.
 b. Noua è la clav *dalla* garascha?
 A sanester *dall'* oura.
 c. ... cartas postalas *digl* Piz Linard?
 Ia screiv egna *agl* amei da Claudia.
 d. Ia va igls prospects *dallas* vischnancas ...
 Ia less igls dar *agls* ameis da Duri.
 e. Tge fast igls davos deis *dallas* vacanzas.
- 5.** a. ... cun *chella* bel'ora.
 Varda. *Chella* meisa ve lò è libra.
 b. ... lò *chel* mossaveia. An *chella* direcziun ...
 c. *Chel* hotel am para ...
 Tge deist da *chel* se lò?
 d. ... cura tgi *chell'*apoteca è averta!
- 6.** a. *la* b. *igl* c. *la* d. *la* e. *igls*
- 7.** *Stgise. ... deir, scu tg'ia reiv alla staziun?*
Vurde! Se lò è igl center davent gez a sanester. Ge circa 200 ... Da lò vasez la staziun.
- 8.** a. *mossaveia* b. *dumang*
 c. *tura* d. *adegna*
 e. *na*
- 9.** ... vast *a dretg* ... A *sanester* veist anfignen *giudem* chella. ... tar ena *cruschada*.
- 10.** a. *Ainten* la frestgera ...
 Ainten la stgaffa ...
 b. ... per eir *a* Riom?
 ... a pe u *cun* la posta.
 c. ...belabagn treis ouras *per* eir da Mon...
 d. ... esters *cun* igl tren u *cun* igl auto?
 Marietta dei, tg'els vignan *cun* igl tren.
- e. Oz ògl blers skiunzs *sen* las pistas.
 f. ... agl kiosk *per* la gasetta. Schi te vast *cun* igl velo... ... chella carta *ainten* la stgaffa ...
 g. *Sen* las fotografias...
 h. ... a far ena tura *aint* igl Parc naziunal.
 i. Ia vign a kino *cun* l'ameia da Seraina.

- 11.** pudeir stueir (vu)leir saveir neir eir
ia	<i>poss</i>	<i>stò</i>	<i>vi</i>	<i>sa</i>	<i>vign</i>	<i>vign</i>
te	<i>post</i>	<i>stost</i>	<i>vot</i>	<i>sast</i>	<i>vignst</i>	<i>vast</i>
el/ella	<i>pò</i>	<i>stò</i>	<i>vot</i>	<i>so</i>	<i>vign</i>	<i>vo</i>
nous/i	<i>pudagn</i>	<i>stuagn</i>	<i>lagn</i>	<i>savagn</i>	<i>nign</i>	<i>giagn</i>
vous/i	<i>pudez</i>	<i>stuez</i>	<i>lez</i>	<i>savez</i>	<i>niz</i>	<i>gez</i>
els/ellas/i	<i>pon</i>	<i>ston</i>	<i>vottan</i>	<i>son</i>	<i>vignan</i>	<i>von</i>
- 12.** a. ... *poss ia* (*possa / sa ia – saia*) e. ... *vot ...* i. ... *vottan ...* ... *vottan ...*
 b. ... *stò ia* (*stòia*) f. ... *vottan ...* k. ... *Lez*
 c. ... *pon ...* ... *ston ...* g. ... *stuez ...* l. ... *savez*
 d. ... *savagn ... stuagn ... stuagn* h. ... *stuez ...*
- 13.** a. *Sast, tgi te ast ...* Ea, ea. ia *sa*. Ia *vign* an ena mes'oura.
 b. *Niz dumang cun nous an muntogna?* Nous *nign* gugent, sch'igl è bel'ora.
 c. *Savez, cura tgi partiz?* Na. Nous *savagn* betg anc...
 d. *Signour Janett, gez chest onn ...* Ia *sa* betg... ... L'otr'onn *vign ia* (*vigna*) ...
 e. *Ans savez deir, noua tgi ...* Vous *gez* bung 200 meters...
- 14.** a – f = *per* **15.** ... *da ... tar ... Schi ... Da lò ... Da lò ... tar ... cun ... all'... Lò ... schi ...*
- 16.** a – f = *tot* **17.** a. ... *totta de* b. ... *da tottas ...* c. ... *tott'emda ...* d. ... *tot onn ...* e. ... *da tot ...*

Lecziun 5

- 2.** 1. *rassa*
 2. *tgameischa*
 3. *mantel*
 4. *tgotschas*
 5. *giacca*
 6. *caltschouls*
 7. *vistgia* Schliaziun: *RENTGAS*

4. Angivign/Denksportaufgabe

Martegn ò ena tgapela greischa, calzers alvs ed en tschop bregn.
 Gian ò tgotschas bregnas, calzers cotschens ed ena tgapela alva.
 Curdegn ò calzers greischs, en tschop alv e tgotschas cotschnas.
 Peder ò en tschop cotschen, ena tgapela bregna e tgotschas greischas.

- 5.** a. *elegant /classic*
 b. *bunmartgedas*
 c. *cleras*
 d. *alvs*
 e. *lartg*
 f. *pitschnas*
- 6.** a. ... *chel ... chel ... chel*
 b. ... *chellas ... chellas ... chellas/tschellas ...*
 c. ... *chella ... chella chella*
 d. ... *chels ... chel ... chel/tschel ...*
- 8.** a. ... *plai ...* b. ... *para ...* c. ... *plaian paran ...* d. ... *para plai...*
 e. ... *plai ...* f. ... *para*

- 9.** a. ... *bungs* b. ... *bagn* c. ... *bagn* d. ... *bunga*
 e. ... *bagn* f. ... *bung* g. ... *bagn* h. ... *bungs*
- 10.** a. ... *stgeira* b. ... *manevla* c. ... *bunmartgea* d. ... *quieta*
 e. ... *lartg* f. ... *gronds*
- 11.** a. Nous stuagn las *far pi curtas/scurseaneir*.
 b. Nous pudagn la *lascher or/schlarger*
 c. Nous stuagn las *far pi lungas/schlunganeir*
 d. Vez en tung *pi cler?*
 e. Savez igl *piglier aint?*
 f. Vez betg models *pi bunmartgeas?*
- 12.** *Vonigl displai para plai.*
- 13.** a. *igl* b. *las* c. *igl* d. *las* e. *las* f. *igls* g. *la* h. *igls*
- 15.** *Mia mamma ò cumpro ier chella tgameischa, ma ella (n') am plai betg. Possa la barattar?*
 ... *Naturalmaintg. Ia va cò igl cedel da cassa.*
 ... *Na, ia vi ampruar ena giacca tgi è ainten la vitrina.*
 ... *Ea, gist chella. Chella am plai igl migler.*
 ... *Nomer / Grondezza 48 / Igl 48.*
 ... *Vurde, ella è en po gronda. Possa aveir ena nomra pi pitschna?*
 ... *Chellas calours n'am plaian betg. Savez far la giacca pi strètga?*
 ... *Alloura bagn. E quant costigl?*
 ... *Schi tger?*
 ... *Mabagn. Possa paer cun la carta da credit?*
 • *Pussebel per part er cun cundiziual : pudessa, savessa*
- 16.** a. *Vez er artetgels ...* c. *Vez er artetgels ...* e. *Vez er prospects ...*
 b. *Ast er skis ...* d. *Vez er caltschoulettes ...* f. *Vandez er gasettas ...*
- *17.**
 a. *Nign problem* c. *Sainz'oter.* e. *Sainz'oter.*
 b. *s'anclei* d. *D'accord.* f. *Nign problem.*
- * *differentas pussebladads*
- 18.** 1. *cravatta* 5. *tschop* 9. *rassa*
 2. *tgameischa* 6. *caltschouls* 10. *mongias*
 3. *stivagls* 7. *pullover* 11. *blusa*
 4. *mantel* 8. *tgapela* 12. *jeans*
 13. *gants*
- 19.** a./b./e = d (dretg) c./d. = f (fallo)

Lecziun 6

1. *a – g / b – h / c – f / d – e*
2. Ia sung...
resto, nia, do, partia, sto, turno, sto, sortia, rivo,
Ia va...
bavia, gia, cunaschia, gudagnea, fatg, gianto, mido, tadlo, piglia
3. Scu *vogl* cun tè? Ia at screiv, perche gl tgi, *scu tgi* te sast, vaia 30 onns igls 5 da matg. E cunche gl tgi 30 onns è *ensatge* spezial, *vi ia (viglia)* far ena gronda festa, e naturalmaintg tgi te *ist er anvido*. Nous faschagn festa *sen la campagna* ainten la tgesa *digls mies genitours*. Schi te *ast gost*, schi post *neir gio la seira*. Ia sung lò. Fò igl bagn e dò'm *en telefon (e telefonescha'm)* schi te post neir. Ia va plascheir, schi te *vignst*. Fò tot *igl pussebel*.
4. a. Ida e Gian èn *stos* a Prag ed èn *spassageas* tras la Veia reala.
b. Ia *sung sto* a Paris e *va fatg* en curs da franzos.
c. Curdin ò *cumpro* ena tgesa da pours ainten la Toscana ed è *ia* a star lò.
d. Maria è *eida* a Salamanca ed ò *passanto* lò en fitg bel taimp.
e. Emil è *sto* dus onns a Hongkong ed ò *luvro* lò tar ena banca.
5. a. ... *eir a Paris* b. ... *eir an muntogna* c. ... *star a tgesa* d. ... *star a tgesa sen la ...*
e. ... *eir a Venezia e vurdar...* f. ... *star a Friburg e sa ...*
6. ... *ischans stos ... Nous ischan partias ... ischan turnos ... è sto ... vagn galidia ... vagn fatg ... vagn catto ... vagn farmo ... ischan stos ... vagn tscharnia.*
7. a. *Cura...* b. *Noua...* c. *Tge..* d. *Cura...* e. *Noua.../ Cura ...* f. *Cura.../ Noua.* g. *Cura... Noua.*
8. a. *Ia va vurdo museums cunaschaints.*
b. *Nous vagn via belas cuntradas dalla Svizra franzosa.*
c. *An Grecia sung ia sto sen las inslas las pi solitarias.*
d. *Men ò cumpro vistgadeira la pi tgera.*
e. *Igl marde vagn nous/vainsa fatg la tura la pi lunga.*
f. *Claudia ò piglia l'essa a vel la pi nova*
10. *Ist te gio sto/stada ainten la clostra ... Ea, ia va visito la baselgia ... Scu at onigl plaschia las frescas?*
Ella am on *plaschia* fitg bagn.

Ègl veir, tgi vous *seias stos* treis onns ... Igl mies om è *sto* lò scu inschignier.
Scu at ò *plaschia* la tera? Nous *ischan stos* siva anc diversas gedas.

Fadri, deiam eneda, scu è'l a stada la cursa da tgavals?

Ia va *santia* tgi te *seias stada* ... Scu at ò *plaschia* igl martgea? Ia va *gia* en po pac taimp ...
Nous *vagn santia*, tgi te vegias ... Ia *sung sto* a scliviglier. Scu at ò *plaschia* la cuntrada. Ella am ò *plaschia* fitg bagn.

11. a. ... ed uscheia *via navot*.
b. ... ed uscheia *via maglea navot*.
c. ... ed uscheia *via fotografo navot*.
d. ... ed uscheia *via cumpro navot*.
e. ... ed uscheia *via pudia ampustar navot*.
f. ... ed uscheia *via ancletg navot*.
g. ... ed uscheia *via fatg navot*.

12. bavia – *bever* fatg – *far* savia – *saveir* scretg – *screiver*
 do – *dar* gia – *aveir* amprandia – *amprender* piglia – *pigliar*
 detg – *deir* ancletg – *acleir* mess – *metter* via – *veir/vaseir*
13. a. Claudio ò *fatg* igl examen ... auto ed ò *cumpro*...
 b. Martina è *stada* en onn an Engaltera ed ò *amprandia* bagn engles.
 c. Nous *vagn* *gia* stupentas vacanzas a Prag e *vagn* *via* bleras belas tgossas.
 d. Ia *sung sto/stada* dumengia totta de a tgesa, *va fatg* rughel, *va ligia* e *vurdo* en po televisiun.
 e. Cura tgi Men è *ia* a far cumischungs, ò el *scuntro* en cumarat ... Els *on do* ena baterlada ... alloura
 èn els *sa decidiadas* dad eir a ... Men è *turno* pir siva dus ouras.
15. Dumengia passada *ischan* nous *ias/stos/eidas/stadas* a far ... Nous *ischan partias/parteidas* anturn
 las ... Nous *ischan ias/eidas* cun la veiadafier ... e siva *ischans ias/eidas* a pe ... Lò *vainsa scuntro* en
 amei e *vagn decidia* dad eir ... Igl è *sto* grev da cattar ... Ma alla fegn *vainsa catto* ena meisa ... Nous
vagn piglia ena platta ... Igl noss amei ò *lia* paer per tot prietsch. Siva giantar *ischans ias/eidas*
 pacific ... Ma lò *vainsa betg* farmo. Nous *ischan ias/eidas* sur Rofels ... Lò *vainsa fatg* ena pôssa ...
 igl noss amei ò *rachinto* digl sies viadi ... Alloura *ischans ias/eidas* anfignen Bad Ragaz ... Nous
vagn tschano se Wartenstein. Chest'eda *va ia paea* ... Nous *ischan rivos/rivadas* a tgesa ... Alla fegn
va ia detg, tgi nous ... Tots èn *stos* d'accord.
16. a./c./g. = *navot* b./d./e./f./h. = *nign*
17. a. *sa decideida* b. *t'annunztgia* c. *sa lascher* d. *sa starmertos*
 e. *az preparar* f. *ans annunztgia* g. *ma dasdo*
18. La stad passada sunga *stada* dus meis ... Ia va *piglia* a tschains ... sunga *stada* bler a viandar e va er
fatg en pêr turas ... Ia va er *do* gugent ... Cura tg'ia va *savia* tgi detta ... sunga *m'annunztgeida* per far
... Ia *tgapesch* bagn, ma va tema da *discorrer*. Igl curs è *sto* interessant. El am ò *do* curasch. Ossa
discorra er ia rumantsch ...
20. 1-d 2-e 3-c 4-b 5-a
21. a./b./d./e = d (dretg) c. = f (fallo)

Lecziun 7

2. a) Sch'ins vot rivar...sch'ins vogl...
 b) Sch'ins sa ferma cò... sch'ins pògl...
 c) Ins dovra betg bler...
 d) Ins pò far chel viadi...
 e) ... tg'ins so betg tge far
 f) Da cò davent ins stò eir a pe
 g) ... ins pò betg firar
 h) Sch'ins ò betg mengia...
3. 1. *Tge cundiziuns am faschez per en viadi a Lissabon?*
 2. *Cugl tren?*
 3. *Na, cugl eroplan. Quant costa'l igl bigliet?*
 4. *Cugl eroplan vign igl viadi a custar 589. – francs.*
 5. *È chegl la tariffa la pi bunmartgeda?*
 6. *Ea.*
4. a – f = ... en pêr ...
5. a./d./f./e. = *igl* ò b./c./g. = *ògl*

6. ... *lez* ... *savez* ... *displai* ... *igl* ò ... *parta* ... *parta* ... *reiva* ...
7. a. *buna* c. *bagn /mal* e. *curtaschevla* g. *cordials*
 b. *definitiv* d. *regularmaintg* f. *quietamaintg* h. *definitivamaintg*
8. Ia less eir *a* Strassburg
 Lez eir *cugl* tren u *cugl* eroplan?
Cugl tren.
- Lez viagier *da* de u *da* notg?
 Alloura vessas Vous en tren tgi parta *allas* 18.15
 e tgi reiva a Strassburg *allas* 22.45.
9. *a – 4 / b – 5 / c – 1 / d – 2 / e – 3 / f*
11. a. *plazs* b. *eroplan* c. *viadi* d. *Svizra*
 e. *avant*
Schliaziun : ALVRA
12. a. /d. = d (dretg) b./c./e. = f (fallo)
13. Avant en meis *sung ia sto agl ester* ... Igl amprem *sung ia sto an Frantscha* ... Ainten mintga paeis *va* ia *gia* scuntradas ... dall'Europa *va ia duvro* an tot ... Siva *sung ia partia* per igls Stadis ... Cun chegl *tg'ia sung sto* per ... an Japan *va ia cumbino* igl viadi ... vacanzas e *va gia* contact ...
14. a./ f. = d (dretg) b./c./d./e. = f (fallo)
15. a. ... *ins vo (vogl)* ... b.*ins pò (pògl)*... c.*ins stò (stògl)* d. ... *ins maglia (magligl)*
 e. ... *ins dastga* f. ... *ins catta (cattigl)* ...*ins vign (vignigl)* h. ... *ins vo (vogl)*
 g. ... *ins stò (stògl)*
16. a. ... *stos* ... d. ... *sto* ...
 b. ... *sto* ... e. ... *eida* ...
 c. ... *ia ... ia* ...

Lecziun 8

1. Ea.
 < Ist te, Catrina.
 > Ea. *Tgi* è agl telefon?
 < *Cò* è Iso.
 > Iso. Scu *vogl*?
 < Bagn. Angratzg. E *cun tè*?
 > Er pulit, angratzg. Ma *danonder telefoneschas*?
 < Ia *sung cò manevel*.
 > Alloura bagn. Gist cò dasperas.
- < Ea. Ia va pango da *passar* spert tar tè ed at far *ena viseta*. Ast peda?
 > E scu. Chegl am *fò plascheir*.
 < Alloura *vigna* an ena mes'oura.
 > Pir *an ena mes'oura*?
 < Ea. Ia *stò eir* anc aint igl supermartgea.
 > Bagn damai, *an ena mes'oura*.
 < Ea. Stò bagn!
2. a. ... *da* ... d. *Da ... tar ... a* ... g. ... *an* ... k. ... *cun*
 b. ... *da* ... e. ... *an* ... h. ... *a* ...
 c. ... *tar ... an* ... f. ... *a* ... i. ... *davent* ...
3. a-3 b-5 c-6 d-1 e-4 f-2

6. a. Martina è *an tgombra tg'ella s'annunztga* ...
 b. Gion è *an steiva tg'el ligia en criminal*.
 c. Maria è *aint igl bogn tg'ella fò ena duscha*.
 d. Gion e Martegn èn *an garascha tgi cuntschan igl töf*.
 e. Gion e Marisa èn *se sotigtetg tgi fon rughel*.
 f. Meta è *sen lobgia tg'ella stat a suglegl*.
 g. Ia *sung an steiva tgi discor cugl vaschign*.
 h. Nous *ischan an tgadafi tgi discutagn d'en contract*.
7. a. Giatgen è *an tgadafi tg'el cuschigna*.
 b. Martegn è *agl liber tg'el corra*.
 c. Anna e Claudia èn *alla staziun tgi spetgan igl bus*.
 d. Curdegn è *agl liber tg'el fò ena tura cugl velo*.
 e. Domenic è *an garascha tg'el cuntscha en auto*.
 f. Stefan è *an steiva tg'el varda televisiun*.
 g. Martina è *alla staziun tg'ella fò adia a Gion*.
 h. Marc è *ainten en'ustareia tg'el ligia la gasetta*.
 i. Toni ed Artur èn *sen la piazza da ballape tgi dattan a ballape*.
 k. Cristina e Marino èn *ainten la bar tgi soltan*.
8. *Cun chegl tgi Martina ...* Nous vagn *damai* en letg liber. *Schi te vessas ... schi dò en telefon* (telefonescha) ... *Ia schess siva dallas nov*. Da de *ischans davent*. Telefonescha *schi* spert pussebel.
9. Mario Casparin *sa desda* mintga dumang allas seis, *leva e sa lava*. El *vo a correr* circa 20 minutus, *turna* a *tgesa* e *fò* ena duscha. Alloura *sa sainta* el bagn e *sa legra* d'ansolver pacific. El *tedla* las novitads ... Alloura *sa prepara* el planget ... El *lavoura* lò manevel. Mintgatant *peglia* el igl auto, sch'el igl *dovra* durant igl de. Schiglio *vo* el a pe ... igl sies li da *lavour* è manevel, *vign* el adegna a *tgesa* ... La seira *cozza* la sia *lavour* ... sies *taimp liber* *vo* el cun *velo* ...
10. *a - 4 / b - 1 / c - 7 / d - 2 | e - 3 / f - 5 / g - 6*
11. a. *Cura sa desdan ...* c. *Ta recordas* digls ties semis ... e. *Sa starmaintan* Nello ed Erica ...
 b. *Ta durmiantas* dalunga ... d. ... *tgi Martina sa semgia* mai ... f. *Az legrez* da passantar ...
12. Cò, sen la tera ins *stat* propi bagn. Alla fegn *pudagn* nous *ans recrear* scu ... *lavour* e *stress* *ans legrainsa* fitg da passantar ... Nous *durmign* scu tes ed *ans dasdagn* tg'igl suglegl ... Ia *litg* alloura ... Robert *leva* bod e *fò* ansolver. Alloura *vo* el a correr. Cura tg'el *turna*, *fò* el ena duscha. Siva *ansolva* el, e *ligia* la gasetta. Alloura *vo* el per solit an *garascha* e *masterla* ensatge ...
- Mintgatant *giainsa* a viandar ... La seira *vurdainsa* televisiun u tgi nous *giagn* a far dus pass ... Igls unfants *fon tarmagls* sen veia ... Mintgatant *vainsa* er visetas. Chegl *fò* grond plascheir. Ossa *sainta* gist tgi *scaligna*. Tgi so, tgi tg'igl è? *Ia vign* a vurdar e *fet* screiver la mia brev ...
13. Ia *ma desd* anturn las set ... cura tg'igl sveglierign *scaligna*. Ia *lev* spertamaintg ed *amprov* dad esser ... minutus siva *leva* er Giatgen ... Dantant tg'el *fò* la barba, *vign* ia an tgadafi e *fatsch* ansolver. Alloura *vign* ia an tgombra e ma *teir aint*. Dantant *vign* er Romina ... mies om *vign* or digl bogn, *spetga* ella gio lò, per *pudeir* eir aint. Ella *vo aint, sera* igl isch cun la clav e *stat* chaint ... Ella ò en amei e *vo ord* tgesa, angal sch'ella ò l'impressiun ... Ella *fò* mintga ... *lava e sainsta* igls tgavels e *sa sfaltrescha* en'urela. Alloura *dat* ella se igl belet e *tedla* la sia musica ... Dantant *leva* er Linard. El *vign* vilo tg'igl bogn ... schibagn tg'igl è prest las otg. Per furtegna *fò* el spertamaintg. An tschintg minutus *sa lava* el, *sa teira* el aint, *beva* en magiol latg ed è segl velo per eir a scola.
14. a./c./d. = d (dretg) b./e. = f (fallo)

15.	ia	te	el/ella	nous/i	vous/i	els/ellas/i
piglier	<i>pigless</i>	<i>piglessas</i>	<i>pigless</i>	<i>piglessan</i>	<i>piglessas</i>	<i>piglessan</i>
eir	<i>gess</i>	<i>gessas</i>	<i>gess</i>	<i>gessan</i>	<i>gessas</i>	<i>gessan</i>
fittar	<i>fittess</i>	<i>fittessas</i>	<i>fittess</i>	<i>fittessan</i>	<i>fittessas</i>	<i>fittessan</i>
esser	<i>fiss</i>	<i>fissas</i>	<i>fiss</i>	<i>fissan</i>	<i>fissas</i>	<i>fissan</i>
diriger	<i>dirigess</i>	<i>dirigessas</i>	<i>dirigess</i>	<i>dirigessan</i>	<i>dirigessas</i>	<i>dirigessan</i>
far	<i>faschess</i>	<i>faschessas</i>	<i>faschess</i>	<i>faschessan</i>	<i>faschessas</i>	<i>faschessan</i>
vurdar	<i>vurdess</i>	<i>vurdessas</i>	<i>vurdess</i>	<i>vurdessan</i>	<i>vurdessas</i>	<i>vurdessan</i>
veir/vaseir	<i>vasess</i>	<i>vasessas</i>	<i>vasess</i>	<i>vasessan</i>	<i>vasessas</i>	<i>vasessan</i>
cumprar	<i>cumpress</i>	<i>cumpressas</i>	<i>cumpress</i>	<i>cumpressan</i>	<i>cumpressas</i>	<i>cumpressan</i>
deir	<i>schess</i>	<i>schessas</i>	<i>schess</i>	<i>schessan</i>	<i>schessas</i>	<i>schessan</i>
sa legrar	<i>ma legress</i>	<i>ta legressas</i>	<i>sa legress</i>	<i>ans legressan</i>	<i>az legressas</i>	<i>sa legressan</i>
vender	<i>vandess</i>	<i>vandessas</i>	<i>vandess</i>	<i>vandessan</i>	<i>vandessas</i>	<i>vandessan</i>

16. a. ... vessa ... b. <i>Cumpressast ... u la piglessas ...</i>	c. <i>Fissas libers sonda ... nous vessan gost ...</i> d. ... <i>savessans vaseir ...</i>	e. Tge <i>faschessas ... e Giera savessan ...</i> f. <i>Faschessas igl bagn ...</i>	g. <i>Dustessas te igls ...</i> h. <i>Schessas te a Duri ...</i>
--	--	--	---

Lecziun 9

2. CAPUNS

RASADA DA MEILA

MALUNS

PULENTA

RISOT

TATSCHE

CANEDELS

PIZOCHELS

TURTA DA NOUSCHS

*3. a. Tge *dastga/possa* purtar da bever?

- b. Ia less *saveir* igl amprem ...
 - c. ... dat canedels, so ella strousch ...
 - d. Per cura *stòia/possa/saia/dastga* reservar ...
 - e. Els *pon tscherner* tranter ...
 - f. Nous *stuagn* anc vurdar ...
 - g. Schi vess betg da funcziunar ...
- *differentas pussebladads

4. a. Ia va *decidia* da piglier ...

- b. ... cun ansoul *barso*.
- c. ... dad esser bagn *occupo*.
- d. Marta è *stada* an viadi ed ò *gia* ena bela veta.
- e. Igl anviern è igl pass digl Alvra *saro*.
- f. Scu è'là *fatga* la salata?
- g. ... è la dumang *passada*.
- h. Èn chels plazs *occupos*?
- i. ... las veias èn *biageidas or bagn*.
- k. ... La finanziaziun è betg anc *garanteida*.

5. Stgise. Tge spezialitads savez recumandar?

È chegl betg mengia grev per la seira?

Purte la carta per plascheir! Nous lagn ampruar d'ans decider.

Gugent. Ena butteglia Traminer.

*6. Exaimpels: zont fitg/zont bunga/zont gustousa/ena buntad/ena belezza/en belezza de.

*differentas pussebladads

9. *fregna / pantg / d'ov / tgern-portg / tgern da vadel / groma / peterschegl / sal / tgern / pasta / penel / coier*

Far la pasta e *la* lascher pussar, rasanar e *la* metter sen la lastra. ... lomger an latg *tgod*.

10.

<i>ia</i>	<i>igl mies amei</i>	<i>la mia clienta</i>	<i>igls mies giasts</i>	<i>las mias soras</i>
<i>te</i>	<i>igl ties auto</i>	<i>la tia valischa</i>	<i>igls ties skis</i>	<i>las tias vacanzas</i>
<i>el</i>	<i>igl sies telefon</i>	<i>la sia ustareia</i>	<i>igls sies cumpogns</i>	<i>las sias cursas</i>
<i>ella</i>	<i>igl sies recept</i>	<i>la sia pulenta</i>	<i>igls sies canedels</i>	<i>las sias turbas</i>
<i>nous</i>	<i>igl noss fax</i>	<i>la noss' abitaziun</i>	<i>igls noss viadis</i>	<i>las nossas cartas</i>
<i>vous</i>	<i>igl voss urari</i>	<i>la vossa tgesa</i>	<i>igls voss bigliets</i>	<i>las vossas plazzas</i>
<i>els</i>	<i>lour iert</i>	<i>lour professiun</i>	<i>lour societads</i>	<i>lour interess</i>
<i>ellas</i>	<i>lour ameias</i>	<i>lour codeschs</i>	<i>lour problems</i>	<i>lour ideias</i>

11. ... *agl sies* om an *lour tgesa* ... *cugl sies* fegl ... *ligia igls sies* codeschs ... *cugl sies* om ... *allas sias ameias* u *agls sies* paraunts ... ed *igl sies* om ...

12. a. ... *la sia* ... c. ... *la voss'ideia*. e. ... *sies ... sia* ... g. ... *lour ...* i. *Igl noss ... igl sies ...*
 b. ... *igls ties* ... d. ... *igls ties* ... f. ... *igl ties auto?* h. ... *igls sies* ... k. ... *lour ...*
13. a. ... *vign* ... d. ... *neir* ... g. ... *neir* ... k. ... *vignan* ...
 b. ... *vign* ... e. *Èn igls* ... h. ... *è* ... l. ... *vignan* ...
 c. ... *vign* ... f. ... *vignan* ... i. ... *vign / è (neida)*... m. ... *èn/vignan*

14. b./c. = d (dretg) a./d. = f (fallo)

Lecziun 10

1. a. > <i>Ast gio via ensatgi?</i>	2. a. ... <i>nign.</i>
< Na, ia va anc via nign?	b. ... <i>Ensatgi</i> ...
b. > <i>Vez gio via ensatgi?</i>	c. <i>Ensatgi</i> ...
< Na, <i>anc (ossa) nign.</i>	d. <i>Nign</i> ...
c. > <i>Ègl ensatgi tgi è sa stgiso?</i>	e. ... <i>nign.</i>
< Na, nign tgi è sa stgiso.	f. ... <i>nign</i> ...
d. > <i>Ègl rivo ensatgi?</i>	g. ... <i>ensatgi / nign</i> ...
< Na, anc <i>ossa nign.</i>	h. <i>Nign</i> ...
e. > <i>Ò ensatgi gio telefono?</i>	i. ... <i>ensatgi</i> ...
< Na, <i>anc betg.</i>	k. ... <i>ensatgi</i> ...
f. > <i>Ast gio anvido ensatgi?</i>	3. a. ... <i>anc</i> ...
< Na, ia va anc anvido nign.	b. ... <i>gio</i> ...
g. > <i>Vez gio discurria cun ensatgi?</i>	c. ... <i>gio</i> ...
< Na, <i>nous vagn discurria cun nign.</i>	d. ... <i>gio</i> ...
h. > <i>Ò'là dumando ad ensatgi sch'igl pass seia avert?</i>	e. ... <i>gio</i> ...
< Na, anc ossa ò'là dumando a nign.	f. ... <i>anc / gio</i> ...

- 4.** I mantga *en plat / diversa pusada / ena soptga*
I mantgan *dus glas da vegen / dus glas dad ava / treis serviettas*
- 5.** a. *Ia las va pusadas* sen la cumoda.
b. *Ia igl va via/vasia stersas seira.*
c. *Ia igl va fatg cuntschier* avant en' emda.
d. La secretaria *l'ò scretga.*
e. *Nous la vagn vandeida* avant en meis e mez.
f. *Ia igls va cumpros* a Chiavenna.
g. *Ia igl va parco* gist sot la staziun.
h. *Nous igls vagn scuntros* aint igl tren.
i. La mamma *igl ò dusto* an stgaffa.
k. *Nous igls vagn tarmess* avant 15 deis.
- 6.** a. Claudia, *ast tarmess* las cartas?
b. Gian, *ast paragea* la Coca Cola?
c. Martina, *ast cumpro* la pulenta?
d. Peder, *ast ampusto* igls bigliets ...
e. Max, *ast amplania or* igls formulars ...
f. Angelica, *ast anvido* er Tina?
g. Maria, *ast stibgia* igl nov catalog ...
S'anclei, ia las va tarmessas
S'anclei ia la va parageda.
S'anclei, ia la va comprada.
S'anclei, ia igls va ampustos.
S'anclei, ia igls va amplanias or.
S'anclei, ia la va anvidada.
S'anclei, ia igl va stibgia.
- 7.** a. *Las ast gio cumpradas?*
b. *Las ast gio paragedas?*
c. *Las ast gio tadladas?*
d. *Igls ast gio ampustos?*
e. *Igls ast gio scretgis?*
f. *La (L') ast (gio) ligeida?*
g. *Igls ast gio cumpros?*
8. a. *Ia sa betg, scu tgi en poulet vign taglea.*
b. ... *scu tgi la veia vign rumageda.*
c. ... *scu tgi chella trocla vign daverta.*
d. ... *scu tgi chella calculaziun vignfatga.*
e. ... *cura tg'igl schampagner vign sarvia.*
f. ... *noua tgi chels maletgs vignan exponias.*
- 9.** b./e. = d (dretg) a./ c./ d. = f (fallo)
- 11.** a. ... *ensatge* ...
b. ... *ensatgi* ...
c. ... *nign* ...
d. ... *navot* ...
e. ... *ensatge* ... *nign navot.*
f. ... *Ensatgi* ò *via ensatge.*
Ma *nign* tgi vot deir *ensatge.*
12. a. ... *vignan messas* ...
b. ... *neir giuia* ...
c. ... *vignan duvros* ...
d. ... *vign fatga* ...
e. ... *vignan da bever*
f. ... *vignan magledas* ...
g. ... *vignan vandeidas* ...
13. a. ... *vign betg fatga* ...
b. ... *neir cumpros* ...
c. ... *neir returnadas.*
d. ... *neir midos.*
e. ... *neir ligeidas* ...
f. ... *neir tarmessa* ...
g. ... *neir retratgs* ..
- 14.** Te *stost betg far chitos* perveia
... en traffic da *betg neir anavant.*
Te *stost* er *betg far chitos* perveia ...
Ia *va gio procuro* ...
...noua tg'ia sung nia *sarvia bagn.*
- 15.** 1. *procuro* 7. *verdura*
2. *liongias* 8. *fatg*
3. *vegn* 9. *alv*
4. *metter* 10. *Silvester*
5. *butteglias* 11. *Bumang*
6. *lavar*